

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK JMÉNEM REPUBLIKY

Nejvyšší správní soud rozhodl v senátě složeném z předsedy JUDr. Václava Novotného a soudkyň JUDr. Lenky Matyášové a JUDr. Ludmily Valentové v právní věci žalobkyně: **V. L.**, , zast. Mgr. Romanem Seidlerem, advokátem se sídlem AK Plzeň, Na Jíkalce 13, proti žalovanému **Ministerstvu vnitra**, se sídlem Nad Štolou 3, Praha 7, v řízení o kasační stížnosti žalobce proti rozsudku Krajského soudu v Ostravě ze dne 12. dubna 2005, č. j. 63 Az 203/2004 – 21,

t a k t o :

I. Kasační stížnost **s e z a m í t á .**

II Žalovanému **s e** náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti **n e p ř i z n á v á .**

O d ů v o d n ě n í :

Rozhodnutím žalovaného ze dne 11. 11. 2004, č. j. OAM-3087/VL-20-19-2004 byla zamítnuta žádost žalobkyně o udělení azylu jako zjevně nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. k) zákona č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zákona č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „zákon o azylu“).

Proti rozhodnutí žalovaného podala žalobkyně dne 18. 11. 2004 žalobu, která byla rozsudkem Krajského soudu v Ostravě shora označeným jako nedůvodná zamítnuta.

Ve včas podané kasační stížnosti žalobkyně – stěžovatelka - uplatňuje důvod podle § 103 odst. 1 písm. a) zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen s. ř. s.) a namítá, že soud, stejně jako žalovaný, nesprávným způsobem posoudily právní otázku, zda je možno na její případ vztáhnout ustanovení § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu. Stěžovatelka již

od počátku řízení o udělení azylu uváděla, že důvodem k opuštění země jejího původu byla skutečnost, že na Ukrajině navštěvovala sektu P. Vstup do sekty vyžadoval darování nějakého stěžovatelčina majetku, což děti stěžovatelky nepochopily; syn odjel do Ch. a dcera do K. Kamarádka jí poradila, aby odjela, důvodem odchodu z vlasti tedy byly dle stěžovatelky i ekonomické problémy. Nemohla na sebe přepsat dům, protože neměla peníze na úhradu poplatku. Dříve pracovala jako podnikatelka, ovšem po zvýšení daní podnikání zanechala a pracovala za nízkou mzdu jako prodavačka. Na Ukrajinu se vrátit nechce, obává se, že by neodolala vlivu sekty a dala by jí majetek, rovněž se obává, že by se neuživila. Stěžovatelka je přesvědčena, že se dostala do nebezpečného vlivu sekty P., která její podřízenosti využívá k tomu, že ji majetkově vydírá. Tímto tato sekta nevybíravým způsobem zasahuje do soukromého života stěžovatelky a její členové jsou ochotni ji obtěžovat i na veřejnosti, aby ji přiměli opět darovat nějaký majetek sektě. V tomto způsobu pronásledování ze strany sekty lze spatřovat naplnění významu pojmu „pronásledování“ ve smyslu § 2 odst. 6 zákona o azylu, neboť se stěžovatelce podle jejího přesvědčení nedostane účinné ochrany ze strany ukrajinských státních orgánů. Stěžovatelka se takto cítí pronásledována ze strany sekty za uplatňování politických práv a svobod, neboť jí tato sekta znemožňuje se shromažďovat se svou rodinou a svými přáteli na Ukrajině na veřejnosti.

Krajskému soudu stěžovatelka vytýká, že se s ohledem na shora popsanou situaci dostatečně nevypořádal s otázkou, zda v daném případě byly splněny zákonné podmínky pro udělení azylu podle § 14 zákona o azylu (tzv. humanitární azyl). Nedostatek pracovních příležitostí, hmotná nouze a problémy způsobené sektou by měly vést ke zvážení, zda stěžovatelce neposkytnout ochranu před újmou na zdraví, popř. do konce života, které se podle přesvědčení stěžovatelky jí na Ukrajině nedostane. Stěžovatelka zdůrazňuje svůj spořádaný život na území ČR, uvědomuje si, že účelem institutu azylu je poskytnout ochranu osobám pronásledovaným v zemi původu způsobem předjímaným zákonem o azylu a že jej tedy nelze využívat jako pouhého právního prostředku k legalizaci pobytu cizince na území země. Nelze však nevidět, že jestliže by stěžovatelka postupovala při získání povolení k pobytu na území ČR v souladu se zákonem č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců, musela by tak učinit na území Ukrajiny, kde by byla vystavena nebezpečí újmy na svém zdraví. Toto nebezpečí se pak zvyšuje v závislosti na době vyřizování žádosti o povolení pobytu českými zastupitelskými úřady na Ukrajině.

S ohledem na výše uvedené stěžovatelka navrhuje, aby Nejvyšší správní soud napadený rozsudek krajského soudu zrušil a věc mu vrátil k dalšímu řízení, současně požádala o přiznání odkladného účinku kasační stížnosti ve smyslu ust. § 107 s. ř. s., a to z důvodu tíživé sociální situace a hrozící majetkové újmy ze strany sekty.

Žalovaný ve svém vyjádření ke kasační stížnosti nenalézá pro návrh na přiznání odkladného účinku žádnou podporu. Podle názoru žalovaného je kasační stížnost nepřípustná ve smyslu § 104 odst. 4 s. ř. s., neboť ač správně úvodem sděluje, s jakým závěrem, jenž byl rozhodovacím důvodem žalovaného pro zamítnutí azylové žádosti stěžovatelky, soud žalobu zamítal, jeho správnost nikterak nezpochybňuje a své důvody upíná mimo pohled objektivních skutečností, již zmiňuje zákon o azylu ve svém § 16 odst. 1 písm. k), podle kterých byla věc stěžovatelky posouzena. Žalovaný proto navrhuje odmítnutí kasační stížnosti.

Z obsahu předloženého spisu soudního a správního vyplývá, že se stěžovatelka domáhala u Krajského soudu v Ostravě zrušení rozhodnutí žalovaného ze dne 11. 11. 2004, č. j. OAM-3087/VL-20-19-2004, jímž byla žádost o udělení azylu zamítnuta jako zjevně

nedůvodná podle § 16 odst. 1 písm. k) zák. č. 325/1999 Sb., o azylu a o změně zák. č. 283/1991 Sb., o Policii ČR, ve znění pozdějších předpisů (dále jen zákon o azylu).

V rámci důvodů k žádosti o udělení azylu ze dne 22. 10. 2004 stěžovatelka uvedla, že se bála přijít o děti kvůli víře, chce zůstat v ČR, na Ukrajině nebude mít práci a prostředky k existenci. V rámci pohovoru k žádosti o udělení azylu konaném dne 2. 11. 2004 uvedla, že z Ukrajiny odcestovala z důvodu nezaměstnanosti 28. 3. 2004, navštěvování sekty, z jejíž vlivu se nemohla vymanit, ekonomickým problémům a snaze o legalizaci pobytu v ČR. V ČR pobývala nelegálně a bylo jí uděleno správní vyhoštění.

Žalovaný ve svém rozhodnutí uvedl, že důvodem žádosti o udělení azylu stěžovatelky byl záměr vyhnout se hrozícímu vyhoštění, tedy návratu do vlasti, ačkoliv mohla požádat o udělení azylu již dříve. O možnosti azylu se stěžovatelka dověděla v říjnu roku 2004, kdy obdržela správní vyhoštění.

Krajský soud v Ostravě se po projednání věci v rozsudku důkladně zabýval jednotlivými žalobními body. Poskytnutí azylu zákon nepodmiňuje pouhým rozhodnutím cizince požádat o azyl, ale vedle projevu vůle se vyžaduje splnění zákonem vymezených předpokladů, bez nichž nemůže být žádost úspěšná. Z hlediska výkladu § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu v souvislosti s § 12 zákona o azylu se proto soud plně ztotožňuje s názorem vysloveným žalovaným ve svém rozhodnutí, a sice že žalobkyně ač objektivně mohla o udělení azylu požádat dříve, vstoupila od azylového řízení s cílem vyhnout se správnímu vyhoštění, které jí bylo uděleno. Soud konstatoval, že žalovaný si opatřil zcela dostačující množství podkladových zpráv pro posouzení situace stěžovatele v zemi původu, soud neshledal žádného věcného ani procesního pochybení žalovaného při jeho rozhodování.

V souladu s ust. § 109 odst. 3 s. ř. s. je Nejvyšší správní soud vázán důvody kasační stížnosti; to neplatí, bylo-li řízení před soudem zmatečné /ust. § 103 odst. 1 písm. c) cit. zák./ nebo bylo zatíženo vadou, která mohla mít za následek nezákonné rozhodnutí o věci samé, anebo je-li napadené rozhodnutí nepřezkoumatelné /ust. § 103 odst. 1 písm. d) cit. zák./, jakož i v případech, kdy je rozhodnutí správního orgánu nicotné. Ke skutečnostem, které stěžovatel uplatnil poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí, Nejvyšší správní soud v souladu s ustanovením § 109 odst. 4 s. ř. s. nepřihlédne. Skutkovým základem pro rozhodnutí kasačního soudu se tedy mohly stát pouze skutečnosti a důkazy, které byly uplatněny před soudem, který vydal napadené rozhodnutí.

Nejvyšší správní soud přezkoumal kasační stížností napadené rozhodnutí Krajského soudu v Ostravě v mezích důvodů uplatněných ve smyslu § 103 odst. 1 zákona písm. a) s. ř. s. a dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná.

Tvrzená nezákonnost, jak ji stěžovatelka namítá v kasační stížnosti, spočívající v nesprávném právním posouzení věci soudem v předcházejícím řízení spočívá buď v tom, že na správně zjištěný skutkový stav je aplikována nesprávná právní věta, popř. je sice aplikována správná právní věta, ale tato je nesprávně vyložena. Vztah mezi skutkovým zjištěním a právním posouzením lze charakterizovat tak, že jde o aplikaci právní normy na konkrétní případ nebo situaci.

Poskytnutí azylu je zcela specifickým důvodem pobytu cizinců na území České republiky a nelze je zaměňovat s jinými legálními formami pobytu cizinců na území ČR, tak jak jsou upraveny např. v zákoně č. 326/1999 Sb., o pobytu cizinců na území ČR. Azyl

je výjimečný institut konstruovaný za účelem poskytnutí ochrany tomu, kdo z důvodů v zákoně stanovených pocítuje oprávněnou obavu z pronásledování ve státě, jehož je občanem. Azyl jako právní institut není (a nikdy nebyl) univerzálním nástrojem pro poskytnutí ochrany před bezprávím, postihujícím jednotlivce nebo celé skupiny obyvatel (srov. IV. ÚS 12/04). Důvody pro poskytnutí azylu jsou zákonem vymezeny poměrně úzce a nepokrývají celou škálu porušení lidských práv a svobod, která jsou jak v mezinárodním, tak ve vnitrostátním kontextu uznávána. Institut azylu je aplikovatelný v omezeném rozsahu, a to pouze pro pronásledování ze zákonem uznaných důvodů, kdy je tímto institutem chráněna toliko nejvlastnější existence lidské bytosti a práva a svobody s ní spojené, třebaže i další případy vážného porušování ostatních lidských práv jsou natolik závažné, že by na ně taktéž bylo možno nahlížet jako na pronásledování.

Z rozsudku krajského soudu napadeného kasační stížností je zřejmé, že se jmenovaný soud zabýval námitkami stěžovatele uplatněnými v žalobě, přičemž byl při posuzování zákonnosti rozhodnutí žalovaného správního orgánu vázán v souladu s ustanovením § 75 s. ř. s. rozsahem a důvody opravného prostředku a při přezkoumání rozhodnutí vycházel ze skutkového a právního stavu, který tu byl v době rozhodování správního orgánu.

Především je Nejvyšší správní soud nucen uvést, že jestliže až nyní v podané kasační stížnosti stěžovatelka opírá svůj důvod, pro který jí měl být azyl udělen, o důvodný strach z pronásledování z důvodu jejího náboženství a s tímto spojuje obavy o svůj život ze strany pronásledující skupiny, uvádí tak nové skutečnosti. Nejvyšší správní soud k takovým skutečnostem nemůže přihlížet, neboť je stěžovatelka uplatnila až poté, kdy bylo vydáno napadené rozhodnutí (§ 109 odst. 4 s. ř. s.), ačkoliv měla možnost k jeho uplatnění ve správním nebo soudním řízení. Opírá-li se důvod kasační stížnosti popírající správnost právního závěru o neexistenci důvodu pro udělení azylu výhradně o tyto nové skutečnosti, jde o důvod kasační stížnosti, který je podle § 104 odst. 4 s. ř. s. nepřipustný, neboť jej stěžovatelka neuplatnila v řízení před soudem, jehož rozhodnutí je přezkoumáváno, ač tak učinit mohla.

Námitka stěžovatelky, že důvodem pro neudělení azylu byly existenční potíže stěžovatelky v zemi původu, nelze mezi relevantní důvody pro udělení azylu vůbec řadit. Nebylo prokazováno ve smyslu pojmu pronásledování dle zákona o azylu, že je to státní moc, která by jej zjevně či skrytě pronásledovala, neboť toto bylo z povahy § 16 zákona o azylu nadbytečné. Nadto lze uvést, že podle ust. § 12 zákona o azylu se azyl cizinci udělí, bude-li v řízení o udělení azylu zjištěno, že cizinec a) je pronásledován za uplatňování politických práv a svobod nebo b) má odůvodněný strach z pronásledování z důvodů rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů ve státě, jehož občanství má, nebo, v případě, že je osobou bez státního občanství, ve státě jeho posledního trvalého bydliště. Podle ust. § 2 odst. 6 cit. zákona ve znění platném v době rozhodování správního orgánu se za pronásledování pro účely tohoto zákona považovalo ohrožení života nebo svobody, jakož i opatření působící psychický nátlak nebo jiná obdobná jednání, pokud jsou prováděna, podporována či trpěna úřady ve státě, jehož je cizinec státním občanem, nebo státu posledního trvalého bydliště v případě osoby bez státního občanství nebo pokud tento stát není schopen odpovídajícím způsobem zajistit ochranu před takovým jednáním. Podle ust. § 14 zákona o azylu mohlo ministerstvo udělit azyl z humanitárních důvodů, i když v řízení o azylu nebyly zjištěny důvody podle ust. § 12 cit. zákona.

V dané věci stěžovatelka ve správním řízení netvrdila, že by byla v domovském státě vystavena jakýmkoli výhrůžkám, pronásledování ani diskriminaci, což dokladuje správní spis

na č. l. 10 - 11, kde jsou uvedeny důvody stěžovatelky k žádosti o udělení azylu, rovněž v Protokolu o pohovoru k důvodům žádosti o udělení azylu na území ČR ze dne 2. 11. 2004, založeném na č. l. 13 a násl. správního spisu. Aby obava z útlu mohla být považována za důvod, pro který lze udělit azyl ve smyslu ust. § 12 cit. zákona, musí mít tato činnost charakter pronásledování ve smyslu ust. § 2 odst. 6 cit. zákona a toto pronásledování se musí uskutečňovat z důvodu rasy, náboženství, národnosti, příslušnosti k určité skupině nebo pro zastávání určitých politických názorů. Pokud jde o první podmínku, útlak může být považován za pronásledování ve smyslu ust. § 2 odst. 6 cit. zákona, pokud je podporován či trpěn úřady v domovském státě. Stěžovatelka v průběhu správního řízení netvrdila výskyt výhrůžek ze strany samotných orgánů státní správy. Jak soud I. stupně správně konstatoval, výtky žalobce směřující na porušení § 12, § 14 a § 91 zákona o azylu nemůže být úspěšná, neboť jde o výrok, který není součástí napadeného rozhodnutí.

K aplikaci ustanovení § 16 odst. 1 písm. k) zákona o azylu je nucen Nejvyšší správní soud připomenout, že naplnění podmínek pro zamítnutí žádosti o azyl jako zjevně nedůvodné vylučuje posouzení žádosti podle § 12 téhož zákona. Pokud v řízení vyplynula nepochybná skutečnost, taxativně uvedená v § 16 odst. 1 písm. k) zákona, totiž, podat žádost o udělení azylu s cílem vyhnout se hrozícímu vyhoštění, vydání nebo předání k trestnímu stíhání do ciziny, ačkoliv mohl požádat o udělení azylu dříve, jde o důvody, které jsou pro udělení azylu nerozhodné. V daném případě správní orgán rozhodne konečným způsobem ve věci bez toho, aby zjišťoval existenci některého z důvodů pro udělení azylu dle § 12 zákona. Zamítl-li správní orgán žádost jako zjevně nedůvodnou, aniž by zkoumal další důvody pro udělení azylu, postupoval v souladu se zákonem. Nepříslušelo-li o relevantních důvodech pro udělení azylu rozhodovat správnímu orgánu, nemohla být tato skutečnost přezkoumávána ani soudem. Rozhodnutí žalovaného i kasační stížností napadený rozsudek krajského soudu byly vydány v souladu se zákonem.

Nejvyšší správní soud tak neshledal námitky stěžovatelky spočívající v nezákonnosti a nesprávném posouzení právní otázky soudem v předcházejícím řízení za důvodné.

Nejvyšší správní soud konstatuje, že nebyly zjištěny vytýkané vady správního řízení, pro které měl soud I. stupně napadené rozhodnutí správního orgánu zrušit. Pokud se po přezkoumání rozhodnutí správního orgánu v intencích soudního řádu správního, onen soud ztotožnil se závěry obsaženými v rozhodnutí žalovaného, když tyto závěry shledal správnými, nezbylo mu, než žalobu proti rozhodnutí správního orgánu zamítnout.

Ze všech shora uvedených důvodů Nejvyšší správní soud dospěl k závěru, že kasační stížnost není důvodná, a proto ji dle ustanovení § 110 odst. 1 s. ř. s. zamítl.

Nejvyšší správní soud vážil nezbytnost rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek kasační stížnosti. Dospěl k závěru, že o ní není třeba rozhodovat tam, kde je o kasační stížnosti rozhodováno přednostně. Navíc je žadatel chráněn před důsledky rozsudku krajského soudu režimem pobytu za účelem strpení podle § 78b odst. 1, 2 zákona o azylu (cizinec má nárok na udělení víza za účelem strpení pobytu, mj. pokud žádost doloží dokladem o podání kasační stížnosti proti rozhodnutí soudu o žalobě proti rozhodnutí ministerstva ve věci azylu a návrhu na přiznání odkladného účinku - takové vízum opravňuje cizince k pobytu na území po dobu platnosti víza, která je 365 dnů; na žádost cizince odbor cizinecké a pohraniční policie platnost víza prodlouží, a to i opakovaně) – ze zákona platnost uvedeného víza zaniká právní mocí rozhodnutí o kasační stížnosti. Pozitivní rozhodnutí o žádosti o odkladný účinek by tedy nemělo z hlediska ochrany stěžovatele žádný význam,

naopak negativní rozhodnutí by před rozhodnutím o kasační stížnosti bránilo řádnému soudnímu řízení.

Stěžovatelka, která neměla v tomto soudním řízení úspěch, nemá právo na náhradu nákladů řízení (§ 60 odst. 1 s. ř. s.) a žalovanému, který byl v řízení úspěšný, náklady řízení nevznikly, resp. je neúčtoval. Proto soud rozhodl, že žalovanému se náhrada nákladů řízení o kasační stížnosti nepřiznává.

P o u ě n í : Proti tomuto rozsudku **n e j s o u** opravné prostředky přípustné (§ 53 odst. 3, § 120 s. ř. s.).

V Brně dne 25. října 2005

JUDr. Václav Novotný
předseda senátu